

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

BUZIA w CIUP!

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

„Usta nie mają być ziejące ani pyskate, ale tak złożone, jakoby się wargi całowały” – czytamy w „Dworstwie obyczajów” z 1674 r. Dobrze wychowana osoba nie powinna zatem trzymać buzi szeroko otwartej ani rozchyłać szczęk i ukazywać zębów w uśmiechu jak ziejący pies – powinna natomiast stulić usta tak, by przypominały ptaszęcy dzióbek. Jest to wyrazem skromności i oznaką cnót wszelakich, jakoż i dobrego wychowania – w każdym razie tak uważano w XVII, XVIII i XIX w. Ba! Podobne zalecenia dawano panienkom z dobrych domów jeszcze w początkach ubiegłego wieku. Współcześnie frazeologizm BUZIA w CIUP, będący określeniem sposobu ułożenia i trzymania ściągniętych ust, bywa używany także w innym znaczeniu – jako eufemizm niegrzecznego zwrotu „zamknij buzię” czy wulgarnego „stul gębę” albo „stul dziób”. Takie znaczenie nie jest jednak notowane w słownikach. Jeśli obawiamy się, że możemy zostać niewłaściwie zrozumiani, to zamiast prosić kogoś o złożenie BUZI w CIUP możemy zalecić mu, by STULIŁ USTA w RYJEK – i znaczenie, i nacechowanie stylistyczne pozostaną takie same.